

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/165/2015
Identifikačné číslo spisu:	1111244451
Dátum vydania rozhodnutia:	23.02.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1111244451.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu D. N., bytom N., zastúpeného Advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners, s.r.o., so sídlom Radlinského č. 2, Bratislava, IČO : 35 955 341, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Daniel Futej, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Národná banka Slovenska, so sídlom Imricha Karvaša č. 1, Bratislava, o náhradu škody vo výške 4 066,21 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 16 C 184/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. septembra 2014 sp. zn. 2 Co 256/2014, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 24. septembra 2014 sp. zn. 2 Co 256/2014, z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 24. septembra 2014 sp. zn. 2 Co 256/2014, potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) z 9. decembra 2013 č. k. 16 C 184/2011-130, vo výroku ktorým zamietol návrh žalobcu na zaplatenie istiny 4 066,21 € s príslušenstvom ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.), pričom žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení konštatoval, že napadnutý výrok rozsudku súdu prvej inštancie spočíva na vecne správnych skutkových a právnych záveroch. Konštatoval, že hmotnoprávnym základom pre uplatnenie práva žalobcu na náhradu škody je zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej aj „zákon č. 514/2003 Z.z.“). Súd prvej inštancie podľa neho postupoval správne, keď v danej veci zisťoval základné predpoklady vzniku objektívnej zodpovednosti za škodu spôsobenú Národnou bankou Slovenska (ďalej aj „NBS“) pri výkone dohľadu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z., podľa ktorého musia byť súčasne splnené tri podmienky, a to: 1/ existencia škody ako majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch, 2/ nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup súdu a 3/ príčinná súvislosť medzi škodou (nemajetkovou ujmom) a nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v konaní nebolo preukázané, že by NBS nesprávne úradne postupovala spôsobom, ktorý jej vytýkal žalobca. Z povahy veci podľa názoru odvolacieho súdu

bol vylúčený dohľad zo strany Národnej banky Slovenska, keďže nebolo možné kontrolovať povinnosť, ktorá v danom čase neexistovala, a to tak v súvislosti s namietanou povinnosťou aktualizovať Prospekt investície Družstva, ako aj v oblasti skúmania rizikovosti portfólia Družstva. Žalobca si musel byť vedomý, že s jeho investíciou je spojené riziko. Vychádzajúc z premisy, že nemožno prisúdiť Národnej banke Slovenska pri aplikácii zákonov viac povinností ako tie, ktoré jej konkrétnym spôsobom vyplývajú zo zákona, nemožno zodpovednosť štátu nahrádzať primárnu zodpovednosť obchodníka s cennými papiermi voči Družstvu, či sekundárnu zodpovednosť Družstva voči žalobcovi. Aj podľa názoru odvolacieho súdu NBS pri výkone verejnej moci postupovala v rozsahu svojich kompetencií daných jej zákonom, nedopustila sa žiadneho pochybenia a nepostupovala ani spôsobom nezlučiteľným s ochranou základných práv a ľudských slobôd, teda jej postup nemožno kvalifikovať ako nesprávny úradný postup v zmysle ust. § 9 zák. č. 514/2003 Z.z. Správny je podľa neho tiež právny záver súdu prvej inštancie, že nebola preukázaná ani príčinná súvislosť medzi konaním NBS a škodou žalobcu. Odvolací súd ďalej uviedol, že pokiaľ ide o námietku žalobcu, že súd prvej inštancie nevykonával dokazovanie listinnými dôkazmi predpísaným spôsobom, odvolací súd ju považoval za nedôvodnú a účelovú, keď z obsahu zápisnice o pojednávaní pred súdom prvej inštancie vyplývalo, že strany boli oboznámené s obsahom listinných dôkazov predložených v priebehu konania. Na záver konštatoval, že odvolací súd nedoručoval žalobcovi vyjadrenie žalovanej k jeho odvolaniu proti rozsudku súdu prvej inštancie, pretože v ňom žalovaná opakovane uvádzala dôvody, pre vec síce podstatné, ale vyplývajúce z jej vyjadrenia v konaní pred súdom prvej inštancie. Podľa názoru odvolacieho súdu aj prípadné vyjadrenie sa žalobcu k danému vyjadreniu, by nemalo vplyv na iné rozhodnutie, a preto v tomto smere potom ani nemožno dôvodiť, že týmto postupom súdu žalobcovi bola odňatá možnosť konať pred súdom.

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorého prípustnosť odôvodňoval § 237 písm. f/ O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v zmysle Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 1. januára 2015 išlo o ustanovenie § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.; v ďalšom sa pod „O.s.p.“ rozumie Občiansky súdny poriadok v znení platnom do 30. júna 2016) a dôvodnosť § 241 ods. 2 písm. a/, b/, c/ O.s.p. Namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu (rovnako rozhodnutie súdu prvej inštancie) je vecne nesprávne a konanie je postihnuté inou vadou (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (R 111/1998). Podľa jeho názoru odvolací súd pristúpil k rozhodnutiu o odvolaní žalobcu svojvoľne, arbitrárne a formalisticky. Nepřípustným spôsobom pracoval s doterajšou judikatúrou, keď judikatúru, ktorú považoval za vhodnú, citoval, ale ostatnú a rovnako dôležitú zamlčal, resp. ani nespomenul. Skutočnosť, že bez vysvetlenia opomenul pre stranu konania priaznivú judikatúru, sama osebe významne oslabuje presvedčivosť písomného vyhotovenia jeho rozsudku, taktiež ide o jav, ktorý oslabuje predvídateľnosť súdneho rozhodnutia a preto ju v rozhodovacej praxi krajského súdu nemožno tolerovať. Ďalej poznamenal, že rozhodnutie odvolacieho súdu nevychádza z objektívneho a komplexného posúdenia rozhodujúcich skutočností a je založené na nesprávnych skutkových a právnych zisteniach, ktoré vychádzajú z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie, ktoré je neúplné. Rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný, v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý súdny proces, a teda k odňatiu možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolanie je preto prípustné a dôvodné. Dovolať upozorňuje na povinnosť Národnej banky Slovenska zisťovať a vyhodnocovať informácie a podklady o skutočnostiach, ktoré sa týkali dohliadaných subjektov aj ich činnosti, ktorá im vyplývala už od roku 2007. Odvolací súd a aj súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní nezohľadnili, resp. nevyhodnotili správne žalobcom navrhnuté dôkazy, a to správu správcu konkurznej podstaty úpadcu - družstva o stave konkurzu a jeho výpoveď v konaní sp. zn. 7 C 206/2011, z ktorých jednoznačne vyplýva, že aktuálny stav konkurzu je taký, že objektívne vylučuje možnosť žalobcu ako veriteľa uspokojiť sa z konkurzu sp. zn. 3 K 95/2010. Na základe uvedeného navrhol, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu označila dovolacie námietky žalobcu za nedôvodné, rozhodnutia súdov za vecne správne a navrhla dovolanie zamietnuť alebo odmietnuť.

4. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj

na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, zastúpená advokátom, bez nariadenia dovolacieho pojednávania dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

6. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), dovolací súd postupoval v zmysle vyššie uvedeného § 470 ods. 2 CSP a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 a § 238 O.s.p.

7. V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, pričom nejde o rozsudok, ktorý by mal znaky uvedené v § 238 ods. 2 a 3 O.s.p. Keďže prípustnosť dovolania z § 238 O.s.p. nevyplýva, je zjavné, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v predmetnej veci a podľa tohto ustanovenia nie je prípustné.

8. Predmetné dovolanie by bolo prípustné iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p. Žalobca procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo. Žalobca v dovolaní namieta, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p.

9. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa do 30. júna 2016 ustálila v názore, že odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv (viď napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaní na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

10. V zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo a verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávisle a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach a záväzkoch. V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd jednou zo všeobecných záruk spravodlivého pojednania veci pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Tento princíp je jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania a vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť jej protistrane.

11. Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním. Požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v spise, sa aplikuje aj na odvolacie konanie.

12. Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty,

ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia (obdobne pozri aj rozsudok ESLP vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku č. 18990/91, 18.2.1997, § 27).

13. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru (rovnako tak v rozsudku vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku, § 29).

14. Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov je súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie. Pritom nie je podstatné, či podľa názoru (v danom prípade) odvolacieho súdu ide o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto skutočnosť posudzuje výlučne druhá strana konania. Každá strana musí mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné na to, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkou predloženému súdu na účely ovplyvnenia jeho rozhodnutia a vyjadriť sa k nim. Kontradiktórny spor znamená možnosť strany popierať (contra dicere) požiadavky a argumenty druhej strany a právo na to, aby vypočuli jej argumenty a návrhy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 31/2016, III. ÚS 32/2015, I. ÚS 276/2016, I. ÚS 230/03, IV. ÚS 186/09, II. ÚS 18/2013).

15. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že žalovaná podala vyjadrenie k odvolaniu, avšak toto vyjadrenie žalobcovi doručené nebolo. Žalobca sa teda nemal možnosť dozvedieť o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd toto vyjadrenie žalovanej nedoručil. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k odňatiu mu možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O.s.p.

16. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu - ako tomu nasvedčuje obsah spisu - došlo v preskúmvanej veci k procesnej nesprávnosti, na procesné dopady ktorej sa vzťahujú právne závery ESLP vo veci Trančíková proti Slovenskej republike. Na tom nič nemení, že v preskúmvanej veci ide iba o jeden z viacerých (mnohých ďalších) prípadov, v ktorých je žalujúca strana zastúpená rovnakou advokátskou kanceláriou a že procesné úkony oboch sporiacich sa strán (napríklad žaloba, vyjadrenie k žalobe, odvolanie, vyjadrenie k odvolaniu, dovolanie, vyjadrenie k dovolaniu) bývajú podobné alebo až identické. Rovnako tak neobstojí argument odvolacieho súdu uvedený v závere odôvodnenia rozhodnutia o tom, že predmetné vyjadrenie žalovanej, ktoré nebolo doručované, je len opakovaním predchádzajúcich vyjadrení v konaní pred súdom prvej inštancie a prípadne vyjadrenie dovolateľa by nemalo vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu. Niet pochyb o tom, že žalobcovi mala byť daná možnosť oboznámiť sa s vyjadrením žalovanej k odvolaniu a že faktickým procesným postupom odvolacieho súdu bola žalobcovi táto možnosť upretá. V kontexte vyššie uvedeného je zrejmé, že odvolací súd nemôže vopred vyhodnotiť, bez oboznámenia sa s takýmto vyjadrením, či prípadné vyjadrenie dovolateľa mohlo mať vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu. V súlade so zásadou kontradiktórnosti je legitímna požiadavka strán sporu, aby mali možnosť sa oboznámiť k opatreným vyjadreniam druhej strany, pričom nestačí, že informácie v nich obsiahnuté boli v priebehu konania určitým spôsobom uvádzané (pozri bližšie rozsudok ESLP vo veci Krémár a ďalší proti Českej republike č. 35376/97, 3.3.2000, § 43).

17. Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f) O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

18. Z uvedeného dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu

vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.